

Список бібліографічних посилань

1. Уварова О. О. Права жінок та гендерна рівність : навч. посіб. Київ, 2018. 204 с.
2. Гаркуша А. Г. Гендерний паритет: жінка в національній поліції України. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2019. № 1. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2019_1/4.pdf (дата звернення: 20.02.2020).
3. Сорокіна М. А., Яловенко В. О., Мухіна Г. В. Про деякі прояви традиційних гендерних стереотипів у працівників поліції // Психологічні засади забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів : зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Кривий Ріг, 7 лют. 2019 р.) / МВС України, Нац. поліція України, Донецьк. юрид. ін-т. Кривий Ріг, 2019. С. 285–288.

Отримано 23.02.2020

УДК 355.541.1:351.75

Олександр Вадимович ЗАПОРОЖАНОВ,

професор кафедри вогневої підготовки

Національної академії внутрішніх справ (м. Київ),

кандидат педагогічних наук, доцент;

Сергій Петрович МАКСИМОВ,

доцент кафедри вогневої підготовки

Національної академії внутрішніх справ (м. Київ)

РЕАЛІЗАЦІЯ ОКРЕМИХ ДИДАКТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ: ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

Розглянуто прикладні аспекти реалізації деяких, найбільш актуальних саме для стрілецької справи, дидактичних принципів у навчальному процесі з вогневої підготовки в умовах навчальних закладів системи МВС України.

Під «принципами» у педагогіці розуміють основні теоретичні положення, що визначають зміст, організаційні форми та методи навчальної роботи [2, с. 113]. У сучасній дидактиці загальне визначення принципів навчання триває: окремі автори дотримуються різних підходів при їх виведенні та класифікації [3, с. 289–290]. В окремих галузях педагогіки також формуються специфічні системи принципів навчання. Так в теорії фізичного виховання, яка значною мірою відображає закономірності навчального процесу з вогневої підготовки поліцейських, також сформульовані такі специфічні принципи [1, с. 55–58].

Нижче розглянуто прикладні аспекти реалізації деяких дидактичних принципів у процесі вогневої підготовки, з урахуванням того, що руховий компонент становить домінуючу частку в структурі підготовленості курсантів з цієї навчальної дисципліни.

Принцип науковості навчання вимагає, щоб зміст навчального матеріалу базувався на загальноприйнятих теоретичних положеннях, достовірність та ефективність яких доведено практичним досвідом. Викладач повинен вміти обґрунтувати кожну тезу, вимогу, або алгоритм дій при вирішенні певного навчального завдання, посилаючись на відповідні положення споріднених наук: педагогіки, біомеханіки, балістики, нормативних документів тощо. Разом з тим, складність реалізації цього принципу, стосовно вогневої підготовки, полягає у тому, що зміст її оновлюється з появою нових зразків зброї та спорядження, корекцією правових норм застосування зброї та користування нею, або зміною нормативних документів, які регламентують порядок організації вогневої підготовки. Усі такі новації тягнуть зміни у прийомах і правилах поводження зі зброєю, створюють нові тенденції у техніці стрільби – все це потребує від викладача враховувати при плануванні занять як фундаментальні теоретичні положення вогневої підготовки, так і динаміку сучасної стрілецької справи. Наприклад, поява новітніх моделей кобур передбачає зміну алгоритму підготовчих дій стрільця при приготуванні до відкриття вогню, що слід враховувати при відпрацюванні окремих вправ Курсу стрільби.

Принцип доступності навчання потребує від викладача враховувати рівень теоретичної та практичної підготовленості контингенту, з яким буде проводитись заняття. Для реалізації цього принципу слід користуватись дидактичними правилами «від відомого до невідомого» та «від простого до складного». При цьому слід зважати на те, що надто легкі навчальні завдання неминуче призводять до зменшення зацікавленості та зниження пізнавальної активності курсантів. Отже, при розробці планів практичних занять, необхідно постійного, але поступового, у залежності від ступеня засвоєння курсантами попереднього матеріалу, підвищувати складності навчальних завдань. У цій частині принцип доступності співвідноситься зі специфічним для теорії фізичного виховання *принципом прогресування тренуючих дій* [1, с. 56]. Наприклад, на початковому етапі навчання можна виконувати вправи зі стрільби з полегшенням умов (без обмеження часу, зі скороченої відстані, окремі фрагменти комплексної вправи тощо), і навпаки, для підготовлених стрільців доречно впроваджувати стрільбу в ускладнених умовах – після фізичного навантаження, за наявності відволікаючих впливів, у формі змагання тощо.

Принцип зв'язку навчання з практикою полягає в тому, що на заняттях слід не лише вчити курсанта користуватись вогнепальною зброєю, але й проектувати специфіку його майбутньої професійної діяльності. Вже на початку розучування певної теми (вправи, прийому) слід ознайомити аудиторію з можливими ситуаціями у практичній діяльності, де

можуть знадобитися відповідні знання та навички, а в подальшому моделювати такі ситуації. Наприклад, при вивченні прийомів усунення затримок при стрільбі, будувати вправи таким чином, щоб затримки виникали несподівано для стрільця; або відпрацьовувати здатність поліцейського швидко робити правовий аналіз ситуації та приймати рішення про застосування-незастосування зброї.

Принцип наочності навчання спрямований на створення в учнів зорових та смислових уявлень про предмет навчання. Зорові уявлення допомагають відповісти на питання «що та як треба робити», а смислові уявлення розкривають «для чого вивчається певна дія або прийом». Цей принцип вимагає використання наочних засобів навчання (плакатів, схем, відеоматеріалів тощо), а при викладанні практичних розділів вогневої підготовки важливим засобом є показ певних прийомів та дій зі зброєю, який має зразково виконати викладач – адже саме спостереження є першоджерелом пізнання людиною дійсності. Проте наочність навчання забезпечується не лише самим показом – його слід супроводжувати коментарем, який спрямовує увагу аудиторії на головні ознаки об'єкту показу, які можуть бути не очевидними при зоровому сприйнятті, особливо початківцями. Так, при показі прийому від'єднання магазину в пістолеті Макарова слід пояснити в якому напрямку прикладати зусилля до защіпки, та як узгоджуються дії великого та вказівного пальців. До того ж, під час пояснення необхідно розкрити смисл, сутність того чи іншого прийому або дії у контексті з тією діяльністю, для виконання якої цей прийом вивчається. Наприклад, при вивченні розбирання та збирання пістолета слід пояснити в яких випадках здійснюють неповне, а в яких повне розбирання.

Принцип усвідомленості та активності навчання передбачає, що курсант розуміє, з якою метою вивчає ту чи іншу тему (вправу, норматив), та виявляє наполегливість та зацікавленість при її засвоєнні. Адже з усього обсягу сприйнятої інформації запам'ятовується лише те, що суб'єктивно актуальне для певної особи, що необхідно для діяльності, якою вона цікавиться. Отже, щоб забезпечити *усвідомленість* навчання, необхідно актуалізувати кожну тему, тобто довести курсантові її зв'язок з майбутньою професійною діяльністю, сформувавши тим самим мотивацію до навчання. Наприклад, при вивченні прийомів чищення, змащення вогнепальної зброї та правил її збереження слід пояснити аудиторії, що від точного виконання всіх вимог залежить боєготовність поліцейського, а відтак і його здатність якісно та в повному обсязі виконувати покладені на нього законом обов'язки, а в деяких екстремальних ситуаціях від стану зброї може залежати життя громадян, законні інтереси яких захищає поліцейський, а також його власне життя. Важелем підвищення *активності* курсантів на заняттях є застосування проблемного навчання – створення ситуацій, які стимулюють аудиторію до самостійного

пошуку вірних рішень: це можуть бути вікторини, дискусії з питань матеріальної частини зброї, правил безпечного поводження зі зброєю, прийомів і правил стрільби, аналіз відеоматеріалів з реальними випадками застосування вогнепальної зброї поліцейськими тощо.

Список бібліографічних посилань

1. Теорія і методика фізичного виховання : у 2 т. Т. 1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання / за ред. Т. Ю. Круцевич. Київ : Олімпійська літ., 2008. 391 с.
2. Фіцула М. М. Педагогіка : посібник. Київ : Академія, 2000. 542 с.
3. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Либідь, 2002. 560 с.

Отримано 27.02.2020

УДК 378.14.015.62

Андрій Миколайович ЗЕЛЬНИЦЬКИЙ,

*провідний науковий співробітник Центру воєнно-стратегічних досліджень
Національного університету оборони України
імені Івана Черняховського (м. Київ),
кандидат педагогічних наук, професор;*

<https://orcid.org/0000-0002-3910-7329>;

Олег Андрійович ЗАБОЛОТНИЙ,

*провідний науковий співробітник Центру воєнно-стратегічних досліджень
Національного університету оборони України
імені Івана Черняховського (м. Київ),
кандидат військових наук, доцент;*

<https://orcid.org/0000-0001-8020-4721>;

Олександр Миколайович ВАСИЛЬЄВ,

*старший науковий співробітник Центру воєнно-стратегічних досліджень
Національного університету оборони України
імені Івана Черняховського (м. Київ);*

<https://orcid.org/0000-0002-9492-5594>

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ, ПРОВЕДЕНОГО ВИКЛАДАЧЕМ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ: «ВИКЛАДАЧ ОЧИМА КУРСАНТА (СЛУХАЧА)»

Запропонована методика оцінювання якості проведеного викладачем навчального заняття на основі оброблення з використанням методів кваліметрії даних опитування здобувачів вищої освіти.

Одним з важливих елементів управління якістю освітнього процесу закладу вищої освіти є зворотний зв'язок із здобувачами вищої освіти,